

PAŹDZIERNIK 2025

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR JAPOŃSKI

PAŹDZIERNIK 2025

Takaichi Sanae nową premier Japonii

W październiku Takaichi Sanae została pierwszą w historii premierką Japonii. W wyborach wewnętrznych Partii Liberalno-Demokratycznej pokonała czterech kandydatów. W polityce zagranicznej warto zwrócić uwagę na wizytę prezydenta Donalda Trumpa, podczas której przedstawiono plany zwiększenia japońskich wydatków zbrojeniowych i ambitny plan rozwoju japońskich inwestycji w Stanach Zjednoczonych.

I.WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

10 października: ustępujący premier Ishiba przemawia z okazji 80. Rocznicy zakończenia II wojny światowej. Dziesiątego października ustępujący premier Ishiba Shigeru opublikował osobiste refleksje na temat zakończenia wojny. W odróżnieniu do wielu swoich poprzedników nie ograniczył się do potwierdzenia poprzednich oficjalnych stanowisk, jak miało to miejsce w ciągu ostatnich trzydziestu lat. Ishiba nie złożył symbolicznych przeprosin innym krajom azjatyckim. Główne pytanie zawarte w przemówieniu brzmiało: „Dlaczego Japonia nie mogła uniknąć tej wojny?”. Jego wypowiedź sugerowała, że rozpoczęcie konfliktu było „porażką przedwojennej Japonii” w wielu obszarach. Premier zwrócił uwagę na konieczność utrzymywania czujności poprzez cywilny nadzór nad wojskiem, mediami, oraz utrzymanie odpowiedzialności polityków i świadomym społeczeństwem. Przemówienie premiera zostało skrytykowane przez prawicową część japońskiej sceny politycznej. Z powodu silnej presji ze strony konserwatywnych posłów PLD, Ishiba nie wydał decyzji gabinetu – jak to miało miejsce w przypadku trzech poprzednich rocznic – ale raczej osobistą opinię.

10 października: Komeito opuszcza koalicję rządzącą. Nowa szefowa PLD rozpoczęła rozmowy z ugrupowaniami opozycyjnymi zapraszając je do wstąpienia w szeregi koalicji rządzącej. Nieoczekiwanie po zakończeniu spotkania z obecnym koalicjantem partią Komeito, przewodniczący ugrupowania Saito Tetsuo poinformował, że jego partia opuści koalicję rządzącą i nie zgłasza kandydatury Takaichi. Zakończenie współpracy w ramach koalicji po dwudziestu sześciu latach jest ogromnym ciosem dla PLD i nowej premier, która próbowała wzmocnić swoją pozycję polityczną i zbudować rząd większościowy. kierownictwo Komeito domagało się od nowej szefowej PLD

zajęcia zdecydowanego stanowiska, które pozwoliłoby na odcięcie koalicji rządzącej od polityków oskarżonych o korupcję i nieprawidłowości finansowe. Lider partii Komeito, Saito Tetsuo wezwał do wprowadzenia bardziej rygorystycznych przepisów dotyczących darowizn od przedsiębiorstw i innych grup oraz do ujawnienia prawdy o skandalu związanym z funduszami frakcyjnymi, ale Takaichi Sanae nie udzieliła satysfakcjonującej odpowiedzi powierzyła istotne stanowiska partyjne kilku politykom uwikłanym w skandale korupcyjne.

10 października: odejście Komeito może zwiastować kłopoty polityczne dla PLD. W rezultacie rozłamu PLD stało się jedyną partią rządzącą, tracąc 37 mandatów w Izbie Reprezentantów i 24 mandaty w Izbie Radców co znacznie utrudni utworzenie stabilnego rządu. Zakończenie długotrwałej współpracy z Komeito oznacza problemy nie tylko dla nowej premier, ale także dla całej PLD. Badania przeprowadzone przez Mainichi Shimbun pokazują, że bez poparcia Komeito w nadchodzących wyborach parlamentarnych spośród 132 kandydatów PLD wybranych w okręgach jednomandatowych, od 25 do 45 jest zagrożonych utratą mandatów w swoich okręgach wyborczych.

20 października: PLD i Nippon Isshin podpisują umowę koalicyjną. Po stosunkowo szybkich negocjacjach Takaichi Sanae udało się nawiązać porozumienie z prawicową Japońską Partią Innowacji (Nippon Ishin). Oba ugrupowania zaprezentowały umowę koalicyjną, która pokazuje, że nowa administracja musiała zgodzić się na szereg ciekawych postulatów. Endo Takashi, przewodniczący Komisji Spraw Parlamentarnych Nippon Ishin, ma zostać specjalnym doradcą nowej premier. Umowa koalicyjna zobowiązuje partnerów do szybkiego uchwalenia ustawy o zmniejszeniu liczby posłów o 10 procent oraz obniżeniu składek na ubezpieczenie społeczne. Koalicjanci nie osiągnęli porozumienia w sprawie obniżenia podatku VAT oraz zniesienia darowizn politycznych od przedsiębiorstw i organizacji. W zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa porozumienie określa plany przedterminowej zmiany trzech kluczowych dokumentów dotyczących bezpieczeństwa narodowego, które przewidują zwiększenie wydatków na obronność do 2% produktu krajowego brutto do roku budżetowego 2027. W kwestii eksportu broni porozumienie ma na celu zniesienie obecnych ograniczeń, które sztywno określają cele, do których można wykorzystywać eksportowany sprzęt obronny, do „ratownictwa, transportu, czujności, nadzoru i trałowania min”. Umowa koalicyjna prezentuje również silny konserwatywny ton w kwestiach takich jak sukcesja imperialna, zmiana konstytucji i nazwiska rodzinne.

21 października: Takaichi Sanae pierwszą w historii premierką Japonii. Takaichi Sanae została pierwszą w historii premier Japonii. W wyborach wewnętrznych Partii Liberalno-Demokratycznej pokonała czterech kandydatów.

Nowa premier zdecydowanie popiera konserwatywną wizję dotyczącą japońskiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Szefowa japońskiego rządu regularnie odwiedza świątynię Yasukuni i opowiadała się za rozszerzeniem uprawnień japońskich Sił Samoobrony. Podczas kampanii wyborczej Takaichi Sanae zaprezentowała najbardziej radykalne stanowisko dotyczące obcokrajowców i migrantów. Po wyborze na przewodniczącą PLD w japońskich mediach pojawiło się wiele spekulacji dotyczących rosnącego znaczenia kobiet w japońskiej polityce oraz potencjalnej roli nowej premier na drodze do zwiększenia ich obecności w polityce. Należy jednak pamiętać, że Takaichi Sanae nie zawsze prezentowała poglądy wspierające równouprawnienie kobiet. Nowa premier od dawna sprzeciwia się wprowadzeniu zmian prawnych, które pozwoliłyby zamężnym kobietom zachować nazwisko panieńskie, twierdząc, że podważa to tradycyjną rolę japońskiej rodziny. Jest również przeciwna małżeństwom osób tej samej płci i popiera zasadę dziedziczenia tronu Japonii wyłącznie przez mężczyzn.

23 października: politycy uwikłani w skandale powołani na kluczowe stanowiska rządowe. Administracja premier Takaichi Sanae powierzyła stanowiska wiceministrów lub sekretarzy parlamentarnych siedmiu parlamentarzystom zamieszany w skandal związany z finansowaniem rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej, co spotkało się z natychmiastową krytyką. W poprzednim gabinecie Ishiby tacy parlamentarzyści byli wykluczani z piastowania kluczowych stanowisk. Skandal, w którym frakcje i posłowie PLD nie zgłosili prawidłowo pieniędzy uzyskanych podczas imprez, na których zbierano fundusze, był jednym z głównych powodów utraty przez partię większości w wyborach do Izby Reprezentantów w 2024 r.

28 października: Donald Trump z wizytą w Japonii. Rozmowy z nową premier przebiegały w niezwykle przyjaznej atmosferze. Przewodniczący Rady ds. Badań Politycznych PLD Kobayashi Takayuki po zakończeniu szczytu powiedział, że spotkanie przebiegło niemal idealne. Jego zdaniem udało się pokazać światu, siłę relacji między Japonią a Stanami Zjednoczonymi oraz bliskie stosunki, jakie nawiązały głowy państw. Takaichi Sanae mówi o „złotej erze” w relacjach japońsko-amerykańskich: „Jestem zdecydowana zasadniczo wzmocnić zdolności obronne Japonii i jeszcze aktywniej przyczyniać się do pokoju i bezpieczeństwa w regionie. Podniosę sojusz japońsko-amerykański, który stał się największym sojuszem na świecie, na jeszcze wyższy poziom.” W odpowiedzi prezydent Trump zapewnił, że relacje z nową premier z pewnością zaowocują wzmocnieniem sojuszu.

28 października: Donald Trump naciska na zwiększenie japońskich wydatków zbrojeniowych. Administracja Trumpa naciska na swoich sojuszników, aby zwiększyli wydatki na obronność. Premier Sanae Takaichi

przekazała zamiar Japonii, aby przyjąć dobrowolne podejście. Zintensyfikowało to również presję na Japonię, aby zwiększyła swoje wydatki na obronność, w tym nieoficjalnie prosząc ten kraj o podwyższenie wydatków na obronność do 3,5% PKB. Premier Takaichi Przekazałam determinację Japonii, aby nadal podejmować inicjatywy mające na celu fundamentalne wzmocnienie jej zdolności obronnych i zwiększenie wydatków na obronność. Jeśli chodzi o konkretną kwotę wzrostu, powiedziała: „Strona amerykańska nie omawiała skali”. Premier Takaichi przedstawiła plany przyspieszenia projektu zwiększenia wydatków wydatków zbrojeniowych do poziomu 2% PKB. Sekretarz generalny Japońskiej Partii Komunistycznej Koike Akira stwierdził, że nie jest to dobre posunięcie. Jego zdaniem „może to doprowadzić do tego, że Japonia będzie musiała odpowiedzieć na żądania administracji Trumpa dotyczące dalszego zwiększenia wydatków”.

28 października: Japonia przedstawia pakiet inwestycji w Stanach Zjednoczonych. Rządy Japonii i Stanów Zjednoczonych opracowały wspólny dokument przedstawiający potencjalne kierunki inwestycji o łącznej wartości 550 mld dolarów zaproponowanej przez Japonię w ramach porozumienia celnego między Japonią a Stanami Zjednoczonymi. Dokument obejmuje 21 projektów związanych z energetyką, sztuczną inteligencją (AI) oraz produkcją minerałów krytycznych. Mitsubishi Heavy Industries i Toshiba rozważają udział we wspólnym programie budowy elektrowni jądrowych, w tym małych reaktorów modułowych (SMR), przez amerykańską firmę energetyczną Westinghouse. Projekt obejmuje także dostawę systemów wytwarzania energii dla centrów danych przez Mitsubishi Electric oraz dostawę systemów magazynowania energii przez Panasonic. Inne projekty przewidują udział SoftBank Group, Hitachi i Murata Manufacturing.

28 października: dobre notowania rządu Takaichi Sanae. Zakończenie szczytu z prezydentem USA przyniesie najprawdopodobniej dalszy wzrost popularności nowej premier, ponieważ większość społeczeństwa popiera jej projekt przyspieszania zmian w japońskim sektorze zbrojeniowym. W ankiecie przeprowadzonej przez Asahi Shimbun 57% respondentów odpowiedziało, że popiera jej konserwatywne stanowisko w tym projekt zwiększenia wydatków zbrojeniowych. 68% ankietowanych wyraziło poparcie dla jej gabinetu, co jest niezwykle dobrym wynikiem w porównaniu z jej poprzednikami.

31 października: szczyt japońsko-koreański. Premier Takaichi Sanae zobowiązała się do budowania przyszłościowych i stabilnych stosunków z Koreą Południową oraz kontynuowania dyplomacji wahadłowej podczas swojego pierwszego spotkania z prezydentem Korei Południowej Lee Jae Myungiem. Zobowiązali się również do ścisłej współpracy poprzez regularne spotkania wysokiego szczebla. Premier Lee zaznaczył, że oba kraje borykają się

z podobnymi problemami, takimi jak szybko zmieniająca się sytuacja globalna i otoczenie handlowe, oraz podkreślił znaczenie dzielenia się doświadczeniami w celu nawiązania współpracy.

31 października: zaostrenie prawa migracyjnego priorytetem nowego rządu. Premier Takaichi Sanae zleciła ministrom przyspieszenie prac nad projektem zaostrenia przepisów dotyczących posiadania gruntów przez cudzoziemców oraz ściślejszej kontroli imigrantów. Jest to część szerszej inicjatywy rządu mającej na celu ponowną ocenę polityki dotyczącej cudzoziemców mieszkających lub przebywających w Japonii. Nowa administracja planuje reorganizację istniejącej komisji ministerialnej zajmującej się przeglądem prawa migracyjnego. Nowej komisji przewodniczyć będzie sekretarz gabinetu Kihara Minoru, a rolę koordynatora pełnić będzie Onoda Kimi, minister odpowiedzialna za politykę wobec obcokrajowców. Komisja ma omówić szereg kwestii, w tym dostęp obcokrajowców do pomocy socjalnej oraz wsparcie dla studentów zagranicznych i szkół zagranicznych działających w Japonii.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem w październiku był wybór Takaichi Sanae na stanowisko szefowej rządu. Nowa premier zdecydowanie popiera konserwatywną wizję dotyczącą japońskiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Szefowa japońskiego rządu regularnie odwiedza świątynię Yasukuni i opowiadała się za rozszerzeniem uprawnień japońskich Sił Samoobrony. Podczas kampanii wyborczej Takaichi zaprezentowała najbardziej radykalne stanowisko dotyczące obcokrajowców i migrantów. Podczas prezentacji swojego programu wyborczego podawała liczne przykłady problemów z obcokrajowcami, takich jak niewłaściwe zachowania zagranicznych turystów. Premier zajęła także zdecydowane stanowisko wobec migrantów, którzy przybywają do Japonii „wyłącznie z powodów ekonomicznych, ale jednocześnie ubiegają się o status uchodźcy”. Jej zdaniem takie osoby powinny zostać odesłane do domu.

Po wyborze na przewodniczącą PLD w japońskich mediach pojawiło się wiele spekulacji dotyczących rosnącego znaczenia kobiet w japońskiej polityce oraz potencjalnej roli nowej premier na drodze do zwiększenia ich obecności w polityce. Należy jednak pamiętać, że Takaichi Sanae nie zawsze prezentowała poglądy wspierające równouprawnienie kobiet. Nowa premier od dawna

sprzeciwia się wprowadzeniu zmian prawnych, które pozwoliłyby zamężnym kobietom zachować nazwisko panieńskie, twierdząc, że podważa to tradycyjną rolę japońskiej rodziny. Jest również przeciwna małżeństwom osób tej samej płci i popiera zasadę dziedziczenia tronu Japonii wyłącznie przez mężczyzn. Podczas swojej kampanii wyborczej obiecała, że opłaty za opiekę nad dziećmi będą częściowo podlegały odliczeniu od podatku, a także zaproponowała ulgi podatkowe dla firm, które zapewniają wewnętrzne usługi opieki nad dziećmi.

Zwycięstwo w wyborach wewnętrznych otworzyło Takaichi Sanae drogę do utworzenia stabilnego rządu. Nieoczekiwanym ciosem dla nowej premier było opuszczenie koalicji rządzącej przez ugrupowanie Komeito. Okazuje się jednak, że reakcja kierownictwa młodszego koalicjanta była do przewidzenia. Wybór Takaichi od samego początku mógł zwiastować zaostrenie tarć w koalicji rządzącej. Komeito jest ugrupowaniem pacyfistycznym, prezentującym ostrożne podejście w obszarze obronności i rewizji artykułu dziewiątego japońskiej konstytucji. Nowa przewodnicząca PLD była najbardziej konserwatywną kandydatką na premiera, która otwarcie mówiła o konieczności zwiększenia wydatków zbrojeniowych. Okazało się jednak, że główną przyczyną rozłamu są kwestie polityczne. Kierownictwo Komeito domagało się od nowej szefowej PLD zajęcia zdecydowanego stanowiska, które pozwoliłoby na odcięcie koalicji rządzącej od polityków oskarżonych o korupcję i nieprawidłowości finansowe. Takaichi Sanae nie udzieliła satysfakcjonującej odpowiedzi. Co więcej, nowa szefowa PLD w podziękowaniu za wsparcie w wyborach wewnętrznych powołała Hagiudę Koichiego na stanowisko nowego sekretarza generalnego PLD. Hagiuda znalazł się w centrum krytyki jaka spadła na PLD po ujawnieniu nieprawidłowości związanych z ukrywaniem funduszy wyborczych.

Podpisanie umowy koalicyjnej z Nippon Ishin wzmacnia konserwatywny zwrot nowej administracji. Sojusz nie rozwiązuje jednak najważniejszych problemów PLD. Nowa premier będzie przewodzić koalicji mniejszościowej, która utraciła przewagę w obu izbach parlamentu. Poprzedni premier Ishiba Shigeru był wielokrotnie krytykowany przez swoich przeciwników wewnątrz PLD za brak wyrazistej polityki i został obarczony odpowiedzialnością za utratę większości parlamentarnej. Premier Ishiba wykazał się jednak zdolnością kierowania rządem mniejszościowym, dzięki nawiązywaniu współpracy z mniejszymi ugrupowaniami opozycyjnymi oraz Komeito. Współpraca ta była możliwa dzięki umiarkowanym i ostrożnym poglądom premiera Ishiby. Nie wiadomo, czy Takaichi Sanae będzie w stanie zaprezentować podobne zdolności negocjacyjne, stawiając głównie na zwrot w kierunku polityki prawicowo-konserwatywnej.

Najważniejszym wydarzeniem w polityce zagranicznej była oczywiście wizyta Donalda Trumpa w Tokio i nawiązanie relacji z nową premier. Głównym celem spotkania były rozmowy na temat współpracy zbrojeniowej oraz podpisanie

porozumienia dotyczącego eksportu ziem rzadkich. Japonia przedstawiła bardzo ambitny plan nowych inwestycji w Stanach Zjednoczonych. Pomimo zachwytów ze strony administracji nowej premier należy pamiętać, że szczyt jest zwieńczeniem długotrwałych negocjacji przeprowadzonych przez jej poprzednika Ishibę Shigeru. Prezentację nowego planu inwestycyjnego należy traktować jako wypełnienie umowy handlowej i dalszą próbę przypodobania się administracji Donalda Trumpa. Z drugiej jednak strony, japońskie firmy zaangażowane w realizację konkretnych projektów liczą oczywiście na osiągnięcie zysków dzięki rozwijaniu współpracy technologicznej z USA i zwiększaniu swojej obecności na amerykańskim rynku. Przywódca opozycyjnej CDP Noda Yoshihiko przyznał, że szczyt zakończył się powodzeniem, ale zwrócił uwagę na zbyt ambitne obietnice zwiększenia wydatków zbrojeniowych i to, że dyplomacja wobec prezydenta USA „stała się zbyt pochlebna”.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

1 października: dziesiąta rocznica nawiązania partnerstwa strategicznego z Japonią. Polska i Japonia świętują dziesięciolecie strategicznego partnerstwa podczas Dnia Narodowego na Wystawie Światowej w Osace. W wydarzeniu wzięła udział Monika Wielichowska, wicemarszałek Sejmu RP i posłanka Koalicji Obywatelskiej. Minister handlu Japonii Muto Yoji zwrócił uwagę na znaczenie silnych więzi kulturowych, w tym dziedzictwo Andrzeja Wajdy, który założył Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej w Krakowie. W tym roku dziewiętnastu japońskich pianistów i pianistek weźmie udział w Konkursie Chopinowskim.

3 października: polsko-japoński dialog energetyczny. Kato Akiyoshi, wiceminister gospodarki, handlu i przemysłu, wziął udział w uroczystościach z okazji Święta Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w Osace. Wiceminister spotkał się z Michałem Jarosem, sekretarzem stanu w Ministerstwie Rozwoju Gospodarczego i Technologii. Obie strony wymieniły poglądy na temat współpracy energetycznej, promocji inwestycji, wsparcia dla odbudowy Ukrainy i innych tematów.

10 października: miasto Łódź zapowiada pozyskanie nowego inwestora z Japonii. W zeszłym miesiącu Łódź i Osaka podpisały porozumienie o partnerstwie. Adam Pustelnik, wiceprezydent Łodzi powiedział, że w najbliższych miesiącach zostaną zakończone negocjacje z kolejnym japońskim inwestorem, którego nazwy nie może jeszcze zdradzić. Wiceprezydent wyraził „ostrożny optymizm” zapytany o dalszy proces pozyskiwania inwestorów azjatyckich. Największą przeszkodą jest niepewna sytuacja geopolityczna i gospodarcza na świecie.

13 października: polski pawilon nagrodzony w Osace. Pawilon Polski na Wystawie Światowej w Osace otrzymał Złotą Nagrodę Międzynarodowego Biura Wystaw (BIE) w kategorii pawilonów średniej wielkości (od 1750 m² do 2500 m²). Jest to jedna z najbardziej prestiżowych nagród przyznawanych przez (BIE).

23 października: Japonia i Polska w projekcie odbudowy Ukrainy. Wiceminister rozwoju gospodarczego Michał Jaros podczas konferencji w Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH) w Warszawie poinformował, że w Polsce zostanie zrealizowanych siedem projektów mających na celu odbudowę Ukrainy z udziałem japońskich inwestorów. Polski rząd negocjuje także trzy nowe projekty inwestycyjne w Polsce z udziałem Toyoty. Wiceminister podał także szczegóły inwestycji: „W Polsce powstaną między innymi systemy magazynowania energii Mitsubishi Electric dla transportu w Krakowie, innowacyjne technologie medyczne i robotyczne firmy Cyberdyne, domy prefabrykowane Daiwa House, rozwiązania energetyczne Panasonic oraz projekty z zakresu bezpieczeństwa energetycznego i żywnościowego firm Iwatani i Fujita Corporation”.

24 października: podsumowanie EXPO w Osace. Pawilon narodowy Polski przyciągnął 1,3 miliona odwiedzających podczas sześciomiesięcznej wystawy światowej w Osace i został wyróżniony prestiżową nagrodą. Sukces polskiego pawilonu może przynieść wzrost liczby japońskich turystów, przynosząc bezpośrednie korzyści polskiej gospodarce. Łukasz Gwiazdowski, wiceprezes Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu wyraził nadzieję na to, że sukces na EXPO przełoży się także na zwiększenie wymiany inwestycyjnej.

III.SYTUACJA GOSPODARCZA

6 października: projekt ograniczenia możliwości zakupu ziemi przez obcokrajowców. Ministerstwo Ziemi zmienia przepisy i obecnie wymaga od osób fizycznych i podmiotów nabywających duże działki zgłoszenia swojej narodowości. Jest to posunięcie mające na celu wzmocnienie nadzoru nad transakcjami dotyczącymi nieruchomości dokonywanymi przez cudzoziemców. Nowelizacja ustawy o planowaniu przestrzennym weszła w życie 1 lipca. Oficjalnie, zmiana ta jest wynikiem obaw, że zakup przez obcokrajowców rozległych obszarów leśnych może stanowić zagrożenie dla źródeł wody. Nowe przepisy nie zabraniają obcokrajowcom nabywania nieruchomości, ale gubernatorzy i burmistrzowie mogą teraz rekomendować zmiany w sposobie zagospodarowania gruntów, jeśli transakcja zostanie uznana za szkodliwą dla dobra publicznego. Mogą również ujawnić tożsamość nabywcy, jeśli ten odmówi zastosowania się do zaleceń. Prawo wymaga od nabywców działek

przekraczających określone progi złożenia raportu w ciągu dwóch tygodni od ich nabycia. Progi te obejmują 2000 metrów kwadratowych w strefach zurbanizowanych, 5000 metrów kwadratowych na obszarach rolniczych i 10 000 metrów kwadratowych w regionach leśnych.

8 października: Nissan poszukuje partnera w Stanach Zjednoczonych.

Nissan w poprzednim roku fiskalnym odnotował straty wysokości prawie 4,5 mld USD głównie z powodu ceł nałożonych przez administrację Donalda Trumpa. Nowe kierownictwo ogłosiła zamknięcie wielu fabryk i nowy plan restrukturyzacyjny. Po tym, jak na początku tego roku nie doszło do połączenia firm Nissan i Honda, japoński producent samochodów szuka kolejnego potencjalnego partnera w Stanach Zjednoczonych. Nissan prowadzi rozmowy zarówno z Fordem, jak i Stellantis w sprawie dostawy dla hybrydowego SUV-a.

16 października: prefektura Kochi wprowadza eksperymentalny program obliczania płacy minimalnej.

Inicjatywa prefektury Kochi zakłada ustalenie płacy minimalnej na poziomie 60% mediany wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin, na wzór systemu stosowanego w Unii Europejskiej w celu wyrównania różnic w dochodach. Według ministerstwa pracy byłoby to pierwsze tego typu rozwiązanie w Japonii. Uznając, że Japonia pozostaje w tyle za innymi głównymi gospodarkami w tej kwestii, regionalna rada ds. płacy minimalnej w Kochi zaleciła podwyższenie stawki z obecnych 952 jenów do 1023 jenów (6,79 USD) za godzinę od pierwszego grudnia. Nowy system nie przynosi wyraźnego podwyższenia płacy minimalnej. Wskaźnik 60% stosowany przez UE w odniesieniu do płacy minimalnej jest powszechnie uważany za odzwierciedlenie względnej granicy ubóstwa.

22 października: nowa administracja przygotowuje pakiet wsparcia antyinflacyjnego.

Nowa premier Takaichi Sanae przygotowuje pakiet wsparcia, którego wartość prawdopodobnie przekroczy zeszłoroczną kwotę 92 mld dolarów. Program ma zapewnić pomoc gospodarstwom domowym w walce z inflacją. Premier Takaichi jest zwolenniczką dużych wydatków budżetowych ramach programu „odpowiedzialnej, proaktywnej polityki fiskalnej”. Program wsparcia będzie opierać się na trzech głównych filarach: środkach przeciwdziałających inflacji, inwestycjach w branże rozwijające się oraz bezpieczeństwie narodowym.

22 października: ceny japońskiego ryżu nie spadają.

Cena w skupach świeżo zebranego ryżu osiągnęła we wrześniu rekordowy poziom, wzrastając o 63 procent w porównaniu z tym samym miesiącem ubiegłego roku. Wraz z podatkiem koszt brązowego ryżu wyniósł 36 895 jenów (243 USD) za 60 kilogramów, co stanowi wzrost o 14 195 jenów w ujęciu rok do roku. Cena transakcyjna między przedsiębiorstwami odnosi się do średniej ceny, po której

Japońskie Spółdzielnie Rolnicze (JA) i inni agenci zajmujący się skupem ryżu wysyłają go bezpośrednio do hurtowników.

25 października: TSMC zwiększy produkcję procesorów w Kumamoto.

Spółka zależna Taiwan Semiconductor Manufacturing Co. (TSMC), wiodącego producenta chipów, podpisała umowę lokalizacyjną z gminą Kikuyo w prefekturze Kumamoto w sprawie budowy drugiej fabryki w Japonii. Nowy zakład będzie produkował półprzewodniki o wyższej wydajności niż te wytwarzane w pierwszej fabryce. Fabryka ma produkować chipy do szerokiego zakresu zastosowań, w tym sztucznej inteligencji (AI), autonomicznej jazdy i sprzętu telekomunikacyjnego.

30 października: Japonia obniży podatki paliwowe. Sześć partii z obozu rządzącego i opozycyjnego osiągnęło porozumienie w sprawie zniesienia dodatkowego podatku od benzyny, który jest pobierany od ponad pięćdziesięciu lat. Tymczasowa stawka podatkowa przewiduje dodatkowe 25,1 jena (17 centów) za litr benzyny ponad podstawową stawkę podatku wynoszącą 28,7 jena. W ramach programu walki z inflacją dotacja do benzyny będzie stopniowo podwyższana do kwoty odpowiadającej stawce podatku dodatkowego, zanim zostanie zniesiona sama opłata dodatkowa. Ceny benzyny będą stopniowo obniżane dzięki dotacji, aby uniknąć zakłóceń na rynku, które mogłyby być spowodowane gwałtownym, jednorazowym spadkiem cen.

30 października: japoński program zniesienie opłat dla uczniów pomija obcokrajowców. Studenci zagraniczni i uczniowie szkół międzynarodowych nie będą kwalifikować się do programu bezpłatnej nauki w szkołach średnich, który rozpocznie się w następnym roku podatkowym. Zgodnie z porozumieniem zawartym 29 października przez Partię Liberalno-Demokratyczną, Nippon Ishin (Japońską Partię Innowacji) i Komeito, obcokrajowcy posiadający status rezydenta „student” zostaną wykluczeni z programu od roku podatkowego 2026. Jednakże trzy strony stwierdziły, że pomoc dla tych studentów będzie udzielana w ramach odrębnych ram, z punktu widzenia zapewnienia globalnej konkurencyjności talentów.

KOMENTARZ

W październiku warto zwrócić uwagę na ambitny pakiet inwestycyjny zaprezentowany podczas wizyty Donalda Trumpa w Japonii. Rządy Japonii i Stanów Zjednoczonych opracowały wspólny dokument przedstawiający potencjalne kierunki inwestycji o łącznej wartości 550 mld dolarów, zaproponowanej przez Japonię w ramach porozumienia celnego między Japonią a Stanami Zjednoczonymi. Dokument obejmuje 21 projektów związanych

z energetyką, sztuczną inteligencją (AI) oraz produkcją materiałów krytycznych. Mitsubishi Heavy Industries i Toshiba rozważają udział we wspólnym programie budowy elektrowni jądrowych, w tym małych reaktorów modułowych (SMR), przez amerykańską firmę energetyczną Westinghouse. Projekt obejmuje także dostawę systemów wytwarzania energii dla centrów danych przez Mitsubishi Electric oraz dostawę systemów magazynowania energii przez Panasonic. Inne projekty przewidują udział SoftBank Group, Hitachi i Murata Manufacturing. Należy pamiętać, że zaprezentowany pakiet inwestycyjny, jest „zapłatą” za obniżenie ceł przez administrację Donalda Trumpa. Przywódcy podpisali także kluczowe porozumienia dotyczące współpracy w zakresie reaktorów jądrowych nowej generacji i metali ziem rzadkich. Japonia próbuje wzmocnić swoją pozycję eksportera technologii jądrowych. Jednocześnie USA i inni sojusznicy muszą współpracować w odpowiedzi na chińskie ograniczenia eksportu metali ziem rzadkich.

W kontekście gospodarczym warto zwrócić uwagę na pierwsze decyzje nowej premier Takaichi Sanae. Zapowiedź wdrożenia nowego, rekordowego pakietu stymulującego gospodarkę potwierdza obietnice wyborcze nowej premier, która chce kontynuować działania przewidziane w ramach strategii Abenomics. Oznacza to aktywny udział rządu w działaniach inwestycyjnych, dalsze zwiększanie długu publicznego poprzez wydatki na obronność i walkę z inflacją. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na wyjątkowo taniego jena, który zwiększa koszty importu, ale jednocześnie jest szansą dla eksporterów i japońskiego sektora turystycznego. Premier Takaichi rozpoczęła także wprowadzanie nowych regulacji, których celem jest ściślejsza kontrolna migracyjna oraz monitorowanie sprzedaży ziemi i nieruchomości zagranicznym inwestorom. Zmiany w polityce migracyjnej, które są spełnieniem obietnic wyborczych mogą negatywnie odbić się na procesie pozyskiwania zagranicznych pracowników dla kluczowych sektorów japońskiej gospodarki. Wprowadzanie zmian w polityce dofinansowania szkół średnich dla osób z zagranicy jest tylko jednym z pierwszych przykładów decyzji, która może zniechęcić część pracowników do podjęcia decyzji o prowadzeniu działalności gospodarczej lub podjęciu pracy w Japonii.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

